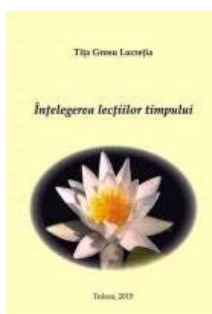

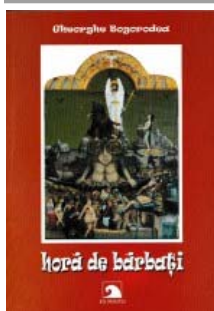

Tot timpul am considerat că o retrospectivă anuală a literaturii tulcene ar fi o înfăptuire plăcută pentru cei interesați de aparițiile scriitoricești tulcene. În plus, o asemenea retrospectivă ar putea deveni chiar folositoare, un adevărat barometru cultural literar al Tulcei, o dată cu trecerea anilor. Numărul volumelor publicate de autorii tulceni, în anul calendaristic 2015, a fost de douăzeci, nu foarte mare, dar nici foarte mic, pe care, pentru o înțelegere mai corectă a fenomenului, ne-am permis să-l fracționăm în două: ficțiune și nonficțiune.

Prin categoria „ficțiune” înțelegem toate genurile literare care sunt rodul unei gândiri ficționale: roman, proză scurtă, poezie, teatru. În anul 2015, autorii tulceni au publicat cinci volume de ficțiune.

Începem cu Lucreția Grosu Tița – și pentru motivul că poezii sunt mai sensibili și nu pot aștepta – cu volumul de poezie „Înțelegerea lecțiilor timpului”. Versuri pline de delicatețe și frumusețe interioară, de apreciat, mai ales că autoarea își desfășoară viața profesională scriind proză algoritmică în domeniul IT, atât de rece și robotizat. Citind aceste versuri, nu poți să nu te întrebi dacă nu cumva autoarea se refugiază într-o lume virtuală a poeziei.

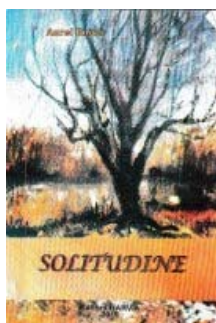

Cu nemăsurată tristețe menționăm volumul de proză scurtă a maestrului Gheorghe Bogorodea, plecat dintre noi, pentru totdeauna, în iulie 2015. Cartea „Hora bărbaților” este un adevărat cântec de lebedă, cu nuvele și povestiri pline de sevă. Așezate în trei capitole, unele din povestirile autorului au apărut de-a lungul timpului, în diverse publicații, meritul volumului fiind acela că scoate la lumină, din adâncul uitării, câteva nestemate scriitoricești. Un alt regret este acela că Gheorghe

Bogorodea a scris prea puțin în raport cu dimensiunile talentului său.

Tănase Carașca, un autor plin de maturitate și forță, un adevărat maestru al cuvântului scris, le-a oferit tulcenilor un roman plin de sensibilitate adolescentină, „Timpul și răstimpul”, o poveste de dragoste liceană dobrogeană, desfășurată în perioada anului 1970. Avem suspiciunea că frumoasa poveste de dragoste este autobiografică, motiv pentru care lectura devine și mai interesantă.

Printre lansări de carte, pline de culoare, unele de-a dreptul simandicoase, profesorul Aurel Enică le-a dăruit tulcenilor, aproape strecurându-le, cu modestie, volumul său de epigramă „Solitudine”. O carte care reflectă în 4-5 versuri realitatea cotidiană a vieții pe care o trăim, adevărate cioburi de oglindă. Privite dintr-un alt unghi, cele 140 de pagini pot fi considerate și ca o adevărată cronică versificată a zilelor noastre, o privire amplă, cu un orizont extrem de îndepărtat.

Încheiem prezentarea volumelor de ficțiune tulcene cu cel al lui Aurel Ifrim, „Elegie pentru maimuța vorbitoare”, o carte prin care autorul ne surprinde cu o adevărată colecție de proză scurtă, adevărate bijuterii în miniatură, în condițiile în care tulcenii îl percep pe distinsul autor doar ca scriitor de studii monografice și antropologie culturală tulceană. Și mai interesant este faptul că, în Tulcea, cartea se poate citi doar prin împrumut de la autor, într-o formă inedită de promovare, cum numai distinsul autor o putea pune la cale.

Analiza, din punct de vedere numeric, a celor cinci apariții scriitoricești tulcene, nu impresionează în mod deosebit. Lăsăm însă, pentru anii viitori, opiniile cu privire la calitatea literară a anului în cauză, dacă a fost un an bun, bogat sau cu o recoltă mică, dar de calitate. Fiecare din aceste cărți au însă povestea lor, care dintr-un anumit punct de vedere sunt la fel de interesante ca și volumele în sine. Astfel, una din cărți a fost editat la București, autorul tulcean a primit cinci exemplare și promisiuni de drepturi de autor, tiraje suplimentare și ediții noi. Cartea se vinde binișor, dar nici una din promisiunile făcute nu a fost îndeplinită. Urmează un proces, care nu știm dacă va fi spectaculos, dar sigur va fi cu multe înfățișări. O altă carte a fost publicată după ce un grup de tulcenii care iubesc cultura, au făcut o chetă amicală cu care a fost finanțată tipografia. Stimă și respect pentru aceștia! Un alt autor tulcean ar putea breveta un nou gen de lansare de carte, „lansarea din servietă”. Aceasta se face discret, pe stradă, când se întâlnește cu un prieten sau o cunoștință, îl oprește pe respectivul, deschide servieta și cu o politețe fără margini îi oferă volumul.

Din nefericire, cărțile prezentate în aceste rânduri sunt extrem de greu de procurat. Din cele cinci titluri, doar „Horă de bărbați” se poate achiziționa de la celebra tonetă cu cărți de „Sub Coloană” a nu

mai puțin celebrul Nea Costică (Toloș). Motivul inexistenței acestor cărți pe rafturile librăriilor sunt cele povestite mai sus dar și tirajelor foarte mici, unele de doar o sută de exemplare.

Continuăm retrospectiva literară tulceană în anul 2015 cu aparițiile nonficționale, adică studii monografice, antropologice, jurnalism, istorie, tehnică și artă. Am ezitat puțin în a include în această secțiune și albumele de imagini, neștiind dacă asemenea realizări publicistice pot fi considerate literatură, până la urmă le-am alăturat celorlalte înfăptuiri scriitoricești tulcene, iar dacă am greșit ne asumăm fapta în totalitate. Înainte de a „să trecem la treabă” (citad dintr-un celebru personaj tulcean, vedetă națională tv.), încercăm să facem o reparațiune, prin specificarea a ceea ce reprezintă un „autor tulcean” în perspectiva acestor articole retrospective literare tulcene, aceasta după o întrebare primită din partea distinsului scriitor Geo Naum. Deci, din punctul nostru de vedere, scriitor tulcean este un personaj născut/viu/mort/plecat/venit/cu certificat de naștere sau carte de identitate pe care scrie, cât de mic, Tulcea.

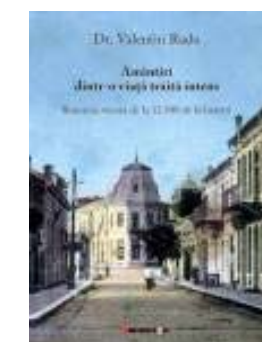

Scriitorul Aurel Ifrim își continuă drumul, în 2015, de cel mai prolific autor tulcean, publicând „Oarece înfățișări din viața și zugrăvelile unui pictor cu alăută – Stavru Tarasov (1883-1961). Volumul este dedicat pictorului, muzicianului și profesorului Stavru Tarasov, cu origini cazac zaporojene (hahol), născut în localitatea Letea din Delta Dunării. Talentul, studiile și viața sa zbuciumată au constituit un excelent material pentru autor în realizarea acestei cărți album.

Părintele Felix Lucian Neculai este o adevărată interfață între comunitatea tulceană și Episcopia Tulcii, pe care o reprezintă cu cinste, de fiecare dată, ca secretar cultural. Aflat în spatele, dar și în fața tuturor proiectelor culturale și aparițiilor publicistice patronate de forumul religios ortodox superior tulcean, în primăvara anului 2015, distinsul părinte a publicat un volum intitulat „Creștini printre lumini și umbre”, o antologie de articole ale autorului, publicate inițial în varii reviste și jurnale, cu o bogată tematică religios socială.

Petru Țincoca este supranumit de cei care îl cunosc (și îl cunoaște toată Tulcea), jurnalistul fără splină și fără spleen (plictiseală), fiind întâlnit la toate evenimentele tulcene, fie că sunt lansări de carte, spectacole, întruniri politice sau lupte de stradă. Acest adevărat perpetuum mobile al jurnalismului tulcean și-a strâns cele mai reprezentative articole, publicate în presa locală, într-un volum intitulat „Spectator pe scenă”, într-o adevărată cronică culturală a urbei tulcene. Așa cum îl cunoaștem, suntem siguri că atunci când zburciul fizic se va mai liniști, este unul din autorii cu cel mai mare potențial scriitoricesc, capabil să ticluiască volume întregi de literatură.

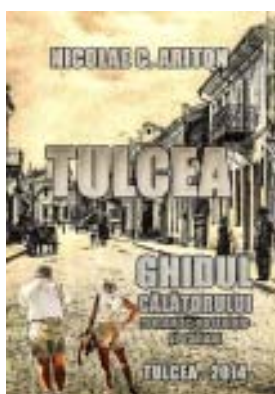

Dacă toții autorii de care am discutat până în acest moment, sunt tulcenii cu carte de identitate eliberată de SPCLEP Tulcea, de data aceasta discutăm despre un autor născut în Tulcea dar pe care valurile vieții l-au purtat departe de malurile Dunării. Este vorba despre Valetin Radu, care le-a oferit tulcenilor, în iunie 2015, „Amintiri despre o viață trăită intens – România văzută de la 12.500 km”, cu pagini pline de amintiri, fără o ordine strict cronologică.

Seniorul jurnalismului tulcean, Dan Arhire, acum președintele Asociației „La drum”, pe care poporul tulcean îl așteaptă de multă vreme cu alte volume publicate, în genul „Dobrogea – Cheia de boltă” (tipărită în 2010), și nu numai, ne-a surprins plăcut cu publicarea, în iunie 2015, a unei creștomații de articole și reportaje, apărute inițial în ziarul „Acum” și în revista „La drum”, pe varii teme, inclusiv fascinanta istorie locală. O carte plină de sens și sevă, scrisă de un adevărat maestru al cuvântului, așa cum este Dan Arhire. Singurul regret este acela că autorul nu ne regalează mai des cu aparițiile sale editoriale, nu de alta,

dar are ce să ne povestească.

Subsemnatul Nicolae C. Ariton se bagă și el în seamă, în cadrul acestui articol, cu cartea „Tulcea – ghidul călătorului romantic, nostalgic și rafinat”, volumul al II-lea, primul din această serie (care speră că va avea trei volume), fiind publicat în 2014. De data aceasta, autorul vă propune poveștile existenței a șapte obiective/monumente/clădiri tulcene, istorisiri pline de mister, uneori tragism, anecdotă și viața tulcenilor noștri dragi, de-a lungul timpului. O carte, care împreună cu primul volum, ce cuprinde la rândul său poveștile a principalelor zece reperi tulcene, se dorește a fi o mică monografie a Tulcei.

Ambele cărți cuprind imagini de epocă, care încearcă să sporească claritatea informațiilor despre Tulcea de odinioară.

„Dumnezeu are legitimație de presă” este un titlu care devoalează din start identitatea autorului, aceea de jurnalist. Patrick Andre de Hillerin este unul din cei mai cunoscuți ziariști români și nu poate decât să ne tresalte inima de bucurie să știm că acesta este tulcean, lucrând pentru cotidianul Obiectiv, dar și pentru incomoda publicație Cașavencii. Cartea este un florilegiu de articole scrise de autor în Academia Cașavencu, Cașavencii și Săptămâna financiară. Nu ne-am putut abține ispitei de a reproduce prezentarea făcută de Doru Bucșă: "Patrick are verb, are metaforă, are umor și are ținerea de minte a elefantului african, așa că, decît să-i devii subiect, mai bine umbli puțin dezbrăcat pe la Universitate. Ca să fim înțeleși: n-am vrut să-l laud. Am vrut doar să vă previn cu cine aveți de-a face."

„Monografia satelor Partizani și Ilganii de Sus” este, așa cum se specifică în titlu, o monografie de adevăratele a celor două localități din Delta Dunării. În spatele lucrării și pe coperta acesteia se află numele a doi autori: Motoc C. Corneliu și Manole I. Gheorghe, pentru care nu putem decât să ne exprimăm aprecierea. Volumul este o amplă lucrare de aproximativ patru sute de pagini, cu documente și imagini despre istoria celor două localități dar și a Deltei Dunării. Prețul este mai mult modic, doar 15 lei la librăria de la Casa Cărții.

„Progresele orașului Port Tulcea între anii 1878-1948, autor Ligia Dima este un volum care are ca bază lucrarea de doctorat în istorie a autoarei.

Jurnalistul tulcean Viorel Dima, patron și director al revistei lunare „Tulcea Express”, le-a oferit tulgencilor, la sfârșitul anului 2015, un volum cu un titlu plin de promisiuni: „Legende tulgene de altădată – Terente, Cocos, Licinski”, nimic altceva decât trei mini biobibliografii ale celor mai celebrii tâlhari, care au trăit în Dobrogea de-a lungul timpului. Subiectul este mai mult decât generos pentru o carte de a fi citită cu sufletul la gură, lucru care se și întâmplă. Cele aproape o sută cinczeci de pagini de acte banditești, urmăriri ca-n filme și articole de ziar, din epoca respectivă, cu fabulațiile de rigoare, sunt o lectură pe măsură.

Cea mai frumoasă surpriză literară tulceană a fost pentru mine apariția volumului „Cazacii din Dobrogea – o istorie uitată”, avându-l ca autor pe tânărul profesor Mihai Tiulimeanu. După umila mea părere este una din cele mai valoroase apariții editoriale istorice tulcene, un studiu mai mult decât serios asupra existenței cazacilor în Dobrogea, o comunitate (de fapt, două) înconjurată încă de mistere adânci. Autorul are meritul de a transforma un studiu monografic, ce putea deveni doct și plictisitor, într-un adevărat thriller istoric, în care luptele, intrigile și trădările nu conțin din prima până la ultima pagină. Cartea poate fi citită, superficial, ca și un volum de aventuri istorice, dar oferă și accesul la un nivel superior, clarificând extrem de eficient legăturile și raportul existent între cazacii de pe Don cu cei de pe Nipru, adică nekrascoviți cu zaporojeni, sau mai pe înțelesul tulcenilor, și de neînțeles pentru mulți alții, dintre lipoveni și haholi. O carte eveniment, care nu trebuie să lipsească din biblioteca tulcenilor adevărați.

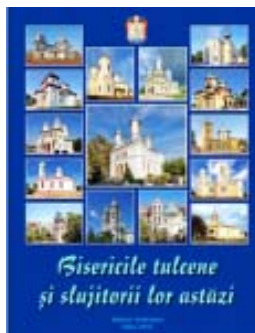

Un volum, care inițial a scăpat „inventarului” nostru, este cel al Ioanei Frunte-lată, „Oameni de știință tulceni – mic dicționar biobibliografic”, cuprinzând în paginile sale informații prețioase despre viața și opera a douăzeci și două de persoane de seamă a Tulcei, și nu numai. Răsfoind cartea veți descoperi personalități tulcene necunoscute publicului larg, dar și detalii interesante despre cele cunoscute.

Prolificul autor Aurel Ifrim încheie anul literar tulcean, și la propriu și la figurat, realizând ultima lansare de carte a anului 2015, pe data de 22 decembrie. Este vorba despre volumul „Povestea magistrului muzician Georges Pantazi Boulanger – Amintiri despre Dimitrie Dingu Sprânceană”, un studiu monografic asupra celor doi muzicieni, de talie mondială, născuți și care și-au început cariera în frumoasă noastră Tulcea. Cititorii pot lectura 106 pagini de antropologie cultural tulceană, cu subramurile sale citadină și muzicală, într-o cifră rotundă de 22 de capitole.

Încheiem această succintă prezentare cu prezentarea a două albume, despre care vă spuneam că am ezitat în a le clasifica în realizării literare, dar cum imaginea sub formă de fotografie a devenit din ce în ce mai pregnantă în presa scrisă iar cele două volume au trecut prin toate etapele de realizare a unei cărți, le-am cuprins în retrospectiva noastră, din toată inima. „Păsările din Delta Dunării”, avându-l ca autor pe artistul fotograf Mihai Baciuc, este o feerie de imagini din Delta Dunării, cu adevărate portrete a celor mai frumoase și reprezentative viețuți, păsările sălbatice. Al doilea volum este „Bisericile tulcene și slujitorii lor astăzi”. Albumul este dedicat tuturor bisericilor tulcene și slujitorilor lor cu date biografice, jurnal de hirotonie, studii de formare profesională și funcții ocupate de-a lungul vremii, urmărind să evidențieze valoarea istorică a acestor locașuri de cult.

În total, un număr de cincisprezece volume de nonficțiune, semnate de autori tulceni. Adunăm la acest număr și cele cinci apariții ficționale (proză scurtă, roman, poezie, epigramă) și rezultă o cifră rotundă de douăzeci de apariții literare tulcene. Cel mai prolific autor tulcean, în 2015, a fost Aurel Ifrim, cu trei titluri publicate, în urma sa aliniindu-se ceilalți autori cu câte un volum, închipuindu-ne o cursă pe care distinsul scriitor o câștigă detașat, în timp ce restul plutonului sosește, gâfâind, cu câte un volum în mână. Referitor la profesia autorilor, se distinge grupul celor patru jurnaliști: Petru Tincoca, Dan Arhire, Patrick Andre de Hillerin și Viorel Dima, urmat de cel al celor trei profesori: Aurel Enică, Mihai Tiulimeanu și Nicolae C. Ariton, semn că literatura, la nivelul Tulcei, este un fief a acestor două profesii. Specificația că din cei optsprezece autori, șase sunt pensionari, ar putea genera o discuție privind faptul că scrisul este în mare măsură o problemă de timp liber, element controversat în economia celor mai tineri. Marja de vârstă a autorilor s-a situat între treizeci și cinci și șaptezeci și doi de ani, cu o supremație a limitei superioare a acestei constante de vârstă.

Retrospectiva noastră literară tulceană ar fi trebuit să cuprindă și tirajele acestor cărți și numărul de vânzări. Din nefericire, dacă toate celelalte date ale „inventarului” nostru sunt onorabile, tirajele sunt atât de mici, încât par de-a dreptul ridicole, majoritatea cuprinse între o sută și două sute de exemplare, recordul fiind undeva în jur de cinci sute de exemplare. Opt dintre cele douăzeci de titluri au fost publicate în așa numită „regie proprie a autorului”, adică toate cheltuielile au fost suportate de autor, de unde au reieșit și tirajele foarte mici. Șapte dintre volume au avut ca suport financiar proiecte accesate la nivel local, sau finanțarea unor instituții, lucru care i-a obligat pe autori să distribuie cartea gratuit în cadrul unor lansări și pe la prieteni, până la epuizarea tirajelor. În acest context, vânzările unora dintre titluri sunt inexistente iar la altele de-a dreptul penibile. Chiar și în aceste condiții, majoritatea cărților enumerate în aceste două articole, nu mai există la ofertă, deoarece tirajele sunt epuizate, doar trei dintre ele se pot procura prin comandă on-line pe site-urile editurilor, trei la toneta lui Nea Costică, de Sub Coloane și două titluri la librăria de la Casa Cărții. Lipsa de vânzări a

acestor cărți a însemnat și lipsa de recompensă pentru efortul depus, făcându-i pe autorii tulceni să fie încadrați în categoria numită de englezi „vanity press”.

Să nu-l uităm, în acest context, pe cel mai vizibil și vârstnic reprezentant al culturii tulcene, domnul Constantin Toloș (Nea Costică), cu toneta sa de cărți, de Sub Coloane, care la cei 84 de ani, împliniți luna aceasta, este încă într-o continuă așteptare de ofertă de vânzare de carte tulceană. Din păcate, unii autori îl ocolesc fără să conștientizeze că drumul spre celebritate literară musai trece pe la Nea Costică.

Nu vom încheia retrospectiva literară tulceană 2015 cu o concluzie generală, totală și definitivă, ci doar cu o mică referire la anul 2016, care se anunță fulminant pentru scriitorii tulceni. Încă nu s-a încheiat luna ianuarie (la data când scriu aceste rânduri) și am avut parte deja de două lansări și încă una anunțată pentru luna februarie, un roman al unei tinere tulcene de doar șaptesprezece ani. Dacă nu este vorba doar de un start fals în cursa lansărilor de carte tulceană, numărul acestora va fi cel puțin dublu față de 2015. Vom trăi, vom vedea și vom scrie.

Prof. Nicolae ARITON,
Casa Corpului Didactic Tulcea

